



PERHON KUNNAN  
VARHAISKASVATUS-  
SUUNNITELMA

25.10.2022

## Sisällysluettelo

Perholainen varhaiskasvatussuunnitelma .....	2
Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma .....	2
Ryhmän varhaiskasvatussuunnitelma .....	3
Varhaiskasvatuksen tehtävä ja yleiset tavoitteet .....	3
Varhaiskasvatuslain mukaan varhaiskasvatuksen tavoitteet ovat .....	4
Arvoperusta .....	7
Oppimiskäsitys .....	8
Laaja-alainen osaaminen .....	8
Varhaiskasvatuksen toimintakulttuuri .....	10
Oppimisympäristöt .....	10
Yhteistyö .....	10
Varhaiskasvatuksen pedagogisen toiminnan suunnittelu ja toteuttaminen .....	12
Oppimisen alueet .....	12
Kielten rikas maailma .....	12
Ilmaisun monet muodot .....	12
Minä ja meidän yhteisömme .....	13
Tutkin ja toimin ympäristössäni .....	13
Kasvan, liikun ja kehityn .....	13
Miksi leikki on tärkeää? .....	15
Lapselle järjestettävä tuki varhaiskasvatuksessa .....	16
Perholaisia käytänteitä .....	16
Yleinen tuki .....	17
Tehostettu tuki .....	17
Erityinen tuki .....	17
Pidennetty oppivelvollisuus .....	18
Vaihtoehtoiseen pedagogiikkaan tai erityiseen katsomukseen perustuva varhaiskasvatus .....	19
Toiminnan arviointi ja kehittäminen varhaiskasvatuksessa .....	19

## Perholainen varhaiskasvatussuunnitelma

Perhon Mäntymetsän päiväkodin paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma on toteutettu varhaiskasvatuksen henkilöstön, varhaiskasvatusjohtajan, erityisopettajan, sivistysjohtajan ja kahden sivistyslautakunnan jäsenen yhteistyönä. Varhaiskasvatushenkilöstöstä on tehty suunnitteluun oma tiimi, sisältäen varhaiskasvatuksen opettajia ja -lastenhoitajia. Myös huoltajille ja lapsille on mahdollistettu osallistuminen paikallisen varhaiskasvatuksen suunnitteluun. Paikallinen suunnitelma mukailee valtakunnallista varhaiskasvatussuunnitelmaa tuoden mukaan paikalliset erityispiirteet. Varhaiskasvatussuunnitelma julkaistaan Perhon kunnan nettisivulla ja pääkohdat tiivistetään varhaiskasvatussuunnitelmajulisteeseen, joka on esillä ryhmien ilmoitustauluilla.

Varhaiskasvatussuunnitelmaa laadittaessa on otettu huomioon kuntastrategia sekä lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma. Varhaiskasvatussuunnitelmaa arvioidaan ja päivitetään tarpeen mukaan.

## Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma

Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmasta vastaa päiväkotiryhmässä varhaiskasvatuksen opettaja. Varhaiskasvatusopettaja laatii vasun yhdessä muun kasvattajatiimin ja lapsen huoltajien kanssa. Varhaiskasvattajat havainnoivat lasta, pyrkien löytämään lapsen vahvuudet ja mielenkiinnon kohteet, mutta myös tuen tarpeet. Havaintojen pohjalta lapsen vasuun kirjataan tavoitteet varhaiskasvatukselle. Samalla kirjataan myös toimenpiteet ja menetelmät tavoitteiden saavuttamiseksi. Tarvittaessa konsultoidaan varhaiskasvatuksen erityisopettajaa.

Mikäli lapsi saa puhe-, fysio- tai toimintaterapiaa, kirjataan vasuun tavoitteet myös heidän näkökulmastaan. Puhe-, fysio- tai toimintaterapiasta saadut lausunnot ja mahdollinen lääkehoitosuunnitelma lisätään liitteenä lapsen omaan vasuun. Tavoitteiden laatimisessa tehdään tarvittaessa yhteistyötä myös lastenneuvolan kanssa. Monialaista yhteistyötä, kuten kaikkea lapselle järjestettävää tukeakin ohjaa aina lapsen edun ensisijaisuus, ja yhteistyö toteutetaan huoltajien suostumuksella.

## Ryhmän varhaiskasvatussuunnitelma

Jokaisella lapsiryhmällä on paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman lisäksi ryhmän varhaiskasvatussuunnitelma, joka on työväline itsearvioinnin, ryhmätyöskentelyn ja pedagogisen suunnittelun tueksi. Ryhmävasu laaditaan kauden alussa syksyllä ja sitä arvioidaan ja sen sisältöä työstetään jatkuvasti koko toimintakauden ajan. Ryhmävasu on työväline, jonka avulla pedagogisen toiminnan toteutumista arvioidaan säännöllisesti. Ryhmävasu on lasten ja ammattilaisten yhteisen arjen asiakirja, joka laaditaan yhteisöllisesti kasvattajatiimissä, varhaiskasvatusjohtajan ja varhaiskasvatuksen erityisopettajan tuella. Varhaiskasvatuksen opettaja vastaa oman ryhmänsä ryhmävasun sisällöstä ja päivittämisestä yhteistyössä tiiminsä kanssa.

Ryhmävasun tavoitteena on ratkaista, kuinka lapselle ominaiset tavat toimia otetaan huomioon ryhmän toiminnassa sekä kuinka lasten ja kasvattajien suhteita ja lasten vertaissuhteita rakennetaan päivittäin. Tavoitteena on nivoa lasten tarpeet ja mielenkiinnon kohteet kasvattajien merkityksellisinä pitämiin sisältöihin ja teemoihin. Lapsiryhmän oppimisympäristön tietoinen rakentaminen tapahtuu myös ryhmävasun tasolla. Ryhmävasu ikään kuin ”keskustelee” jatkuvasti lasten vasujen kanssa, ja päivittyä niiden pohjalta.

## Varhaiskasvatuksen tehtävä ja yleiset tavoitteet

Perhon kunta tarjoaa suomenkielistä varhaiskasvatusta Mäntymetsän 153- paikkaisessa päiväkodissa. Päiväkotia sisältää neljä 12-paikkaista ryhmää (0-3v.), neljä 21-paikkaista ryhmää(3-5v.), sekä 21-paikkaisen vuorohoitoryhmän. Mäntymetsässä tarjotaan täydentävää varhaiskasvatusta esikouluikäisille lapsille. Lapsiryhmissä työskentelee varhaiskasvatuksen opettaja ja kaksi lastenhoitajaa. Lisäksi Mäntymetsän päiväkodissa työskentelee varhaiskasvatuksen erityisopettaja ja lasten henkilökohtaisia avustajia. Toiminnasta vastaa varhaiskasvatusjohtaja, jonka toimipiste sijaistaa päiväkodilla.

Perhon kunnan varhaiskasvatusta ohjaa:

- varhaiskasvatuslaki
- yhdenvertaisuuslaki
- tasa-arvolaki
- Euroopan ihmisoikeussopimus

- YK:n lapsenoikeuksien sopimus
- YK:n yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista
- YK:n julistus alkuperäiskansojen oikeuksista
- YK:n kestävän kehityksen tavoitteet

Jokaisella lapsella on oikeus varhaiskasvatukseen, riippumatta vanhempien sosiaalisesta asemasta. Kunnan velvollisuus on järjestää hoitopaikka työstä tai opiskeluista johtuvista syistä kahden viikon kuluessa hoitopaikkahakemuksen saapumisesta. Muissa tapauksissa, kunnan velvollisuus on järjestää lapselle hoitopaikka 4kk kuluessa. Hoitopaikkahakemus tehdään sähköisesti eDaisyssä, tarkemman osoitelinkin löytää Perhon kunnan nettisivulta varhaiskasvatuksen alta. Lapsen siirtyessä esiopetukseen pidetään siirtymäpalaverit yhteistyössä esikoulun opettajan, neuvolan ja varhaiskasvatuksen erityisopettajan kanssa.

### Varhaiskasvatuslain mukaan varhaiskasvatuksen tavoitteet ovat

1. Edistää jokaisen lapsen iän ja kehityksen mukaista kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia.

Mäntymetsässä toimimme pienryhmissä, jolloin pystymme huomioimaan jokaisen lapsen yksilölliset tarpeet. Ammattitaitoisen henkilökunnan toiminnan keskiössä on lapsen etu, jota tukee moniammatillinen yhteistyö.

2. Tukea lapsen oppimisen edellytyksiä ja edistää elinikäistä oppimista ja koulutuksellisen tasa-arvon toteuttamista inklusiivisten periaatteiden mukaisesti.

Tuomme kolmiportaisen tuen ryhmiin jokaisen lapsen saataville. (katso luku 5)

3. Toteuttaa lapsen leikkiin, liikkumiseen, taiteisiin ja kulttuuriperintöön perustuvaa monipuolista pedagogista toimintaa ja mahdollistaa myönteiset oppimiskokemukset.

Panostamme lapsen osallisuuteen hyödyntämällä hänen vahvuuksiaan ja mielenkiinnon kohteitaan toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa. Korostamme leikin merkitystä oppimisen lähteenä.

4. Varmistaa kehittävä, oppimista edistävä, terveellinen ja turvallinen varhaiskasvatusympäristö.

Hyödynnämme uuden päiväkodin monipuolisia oppimisympäristöjä säännöllisesti. Puutemme kiusaamiseen herkästi ja haluamme tukea lasten luontaisia ystävyysuhteita.

5. Turvata lasta kunnioittava toimintatapa ja mahdollisimman pysyvät vuorovaikutussuhteet lasten ja varhaiskasvatushenkilöstön välillä.

Aito läsnäolo ja keskusteleva vuorovaikutus. Lapset ovat jaettu alle 3-vuotiaiden ja yli 3-vuotiaiden ryhmiin, jolloin ryhmää tarvitsee vaihtaa harvemmin. Näin pyrimme mahdollistamaan lapselle pysyvyyden tunnetta ihmissuhteissa.

6. Antaa kaikille lapsille yhdenvertaiset mahdollisuudet varhaiskasvatukseen, edistää yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa sekä antaa valmiuksia ymmärtää ja kunnioittaa yleistä kulttuuriperinnettä sekä kunkin kielellistä, kulttuurista, uskonnollista ja katsomuksellista taustaa.

Pyrimme purkamaan tabuja ja puhumaan erilaisuudesta yleisenä ja normaalina ilmiönä.

7. Tunnistaa lapsen yksilöllisen tuen tarve ja järjestää tarkoituksenmukaista tukea varhaiskasvatuksessa tarpeen ilmettyä tarvittaessa monialaisessa yhteistyössä.

Hyödynnämme kolmiportaisen tuen mallia. Pidämme tiimikohtaisia tuen tarpeiden palaveritea yhteistyössä veon kanssa. Tarvittaessa kokoonnumme moniammatilliseen tiimiin ja teemme yhteistyötä koulun ja lastenneuvolan kanssa.

8. Kehittää lapsen yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja, edistää lapsen toimimista vertaisryhmässä sekä ohjata eettisesti vastuulliseen ja kestävään toimintaan, toisten ihmisten kunnioittamiseen ja yhteiskunnan jäsenyyteen.

Puhumme arjessa tunteista ja kaveritaidoista. Noudatamme tunnetaitojen opetuksessa vuosikelloa.

9. Varmistaa lapsen mahdollisuus osallistua ja saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin.

Otamme huomioon lapsen osallisuuden kaikissa arjen toiminnoissa säilyttäen kuitenkin järkevän struktuurin ja turvallisuuden. Suunnittelemme toimintamme lasten mielenkiinnonkohteiden pohjalta.

10. Toimia yhdessä lapsen sekä lapsen vanhemman tai muun huoltajan kanssa lapsen tasapainoisen kehityksen ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin parhaaksi sekä tukea lapsen vanhempaa tai muuta huoltajaa kasvatustyössä.

Toimimme kunnioittavassa, avoimessa ja luottamuksellisessa yhteistyössä huoltajien kanssa.

## Arvoperusta

Mäntymetsän arvoperustaa on mietitty yhdessä huoltajien sekä henkilöstön kanssa. Keväällä 2022 laadimme kyselyn huoltajille ja henkilöstölle, jonka pohjalta Mäntymetsän tärkeimpinä arvoina pidämme: rajat ja rakkaus, yksilöllisyys ja lapsilähtöisyys, tasavertaisuus, turvallisuus, yhteenkuuluvuus ja kaveritaidot, kiireetön vuorovaikutus ja leikki.





## Oppimiskäsitys

Lapset kasvavat, kehittyvät sekä oppivat vuorovaikutuksessa muiden ihmisten ja lähiympäristön kanssa. Oppimiskäsitys pohjautuu myös näkemykseen lapsesta aktiivisena toimijana. Oppiminen on kokonaisvaltaista ja sitä tapahtuu kaikkialla. Siinä yhdistyvät tiedot, taidot, toiminta, tunteet, aistihavainnot, keholliset kokemukset, kieli ja ajattelu. Varhaiskasvatuksessa oppimisen lähtökohtana ovat lasten aiemmat kokemukset, heidän mielenkiinnon kohteensa ja osaamisensa. On tärkeää, että uusilla opittavilla asioilla on yhteys lasten kehittyviin valmiuksiin sekä muuhun kokemusmaailmaan ja kulttuuriseen taustaan. Toisto ja kertaus on lapsille tärkeää.

Lapset oppivat parhaiten voidessaan hyvin ja kokiessaan olonsa turvalliseksi. Myönteiset tunnekokemukset ja vuorovaikutussuhteet edistävät oppimista. Vertaisryhmä ja kokemus yhteisöön kuulumisesta ovat lapsen oppimisen ja osallisuuden kannalta keskeisiä. Lasten tulee saada oppimiseensa henkilöstön ohjausta ja tukea. Lapsia kiinnostava, tavoitteellinen ja sopivasti haastava toiminta innostaa oppimaan lisää. Jokaisen lapsen tulee saada onnistumisen kokemuksia ja iloa omasta toiminnastaan sekä itsestään oppijana.

## Laaja-alainen osaaminen

Varhaiskasvatuksessa luodaan pohjaa lasten laaja-alaiselle osaamiselle. Laaja-alainen osaaminen muodostuu tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon kokonaisuudesta. Osaaminen tarkoittaa myös kykyä käyttää tietoja ja taitoja sekä toimia tilanteen edellyttämällä tavalla. Tietojen ja taitojen käyttämiseen vaikuttavat lasten omaksumat arvot ja asenteet sekä tahto toimia. Laaja-alaisen osaamisen tarve nousee ympäröivän maailman muutoksista. Laaja-alaisen osaamisen kehittyminen edistää lasten kasvua yksilöinä ja yhteisönsä jäseninä. Osaamisen kehittyminen alkaa varhaislapsuudessa ja jatkuu läpi elämän. Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet kulkevat jatkumona varhaiskasvatussuunnitelman perusteista esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelmien perusteisiin. Laadukas pedagoginen toiminta vahvistaa lasten laajaalaista osaamista. Laaja-alaisen osaamisen kehittymiseen vaikuttaa se, miten varhaiskasvatuksessa toimitaan, miten eri oppimisympäristöjä käytetään sekä miten lasten hyvinvointia ja oppimista tuetaan. Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet otetaan huomioon toimintakulttuurin ja oppimisympäristöjen kehittämisessä sekä kasvatuksessa, opetuksessa ja hoidossa. Oppimisen alueiden tehtävänä on edistää lasten laaja-alaista osaamista. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa kuvataan kuusi toisiinsa liittyvää laaja-alaisen osaamisen osa-aluetta: ajattelu ja oppiminen, kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu, itsestä huolehtiminen ja arjen taidot, monilukutaito, digitaalinen osaaminen sekä osallistuminen ja vaikuttaminen.

# LAAJA-ALAISEN OSAAMISEN OSA-ALUEET



Itsestä  
huolehtiminen  
ja arjen  
taidot



Kulttuurinen  
osaaminen,  
vuorovaikutus  
ja ilmaisu



Monilukutaito,  
digitaalinen  
osaaminen



Osallistuminen  
ja  
vaikuttaminen

Ajattelu ja  
oppiminen



## Varhaiskasvatuksen toimintakulttuuri

Perholaisen varhaiskasvatuksen keskiössä on lapsi. Lapsen kuulluksi ja nähdyksi tuleminen on ensisijaisen tärkeää. Lapselle opetetaan rajoja, mutta annetaan myös runsain määrin rakkautta ja syliä. Lapset huomioidaan yksilönä: toimintakulttuurissa otetaan huomioon lapsen vahvuudet ja mielenkiinnon kohteet. Perholaisessa toimintakulttuurissa pidämme tärkeänä yhdenvertaisuutta ja yhteisöllisyyttä, jossa aikuiset toimivat esimerkkinä lapsille. Toimintakulttuurin arviointia teemme keväisin vanhemmille jaettavalla palautekyselyllä. Mäntymetsän henkilökunta arvioi omaa työskentelyään myös keväisin. Yhteisesti esille nousseiden toimintatapojen pohjalta kehitämme seuraavaa toimintakautta. Toimintakulttuurin arviointi on kuitenkin Perhossa jatkuvaa ja toimintaa muutetaan tarvittaessa, myös kesken kauden.

## Oppimisympäristöt

Mäntymetsän päiväkodissa on tarjolla runsaasti erilaisia oppimisympäristöjä sekä sisällä että ulkona. Omien ryhmätilojen lisäksi sisällä käytössä ovat yhteiset tilat, mihin jokainen ryhmä pääsee omalla vuorollaan. Näitä tiloja ovat liikuntasali, verstaas, lukunurkkaus, terapiahuone sekä yhteinen leikkitila vaihtuvine teemoineen. Ulkoillessa hyödynnämme lähiympäristöä, kuten lähimetsät. Eri oppimisympäristöissä suosimme pienryhmätoimintaa.

## Yhteistyö

Yhteistyöllä edistetään varhaiskasvatuksen tavoitteita sekä varhaiskasvatuksen laadukasta pedagogista toimintaa. Vastuu yhteistyön toteutumisesta ja suunnitelmallisuudesta on varhaiskasvatuksen järjestäjillä.

Päivittäiset kohtaamiset huoltajien kanssa ovat tärkeä osa yhteistyötä. Lämminhenkinen, positiivinen ja turvallinen ilmapiiri luovat huoltajille luottavaisen suhteen henkilökunnan kanssa. Lasten huoltajilla on mahdollisuus osallistua varhaiskasvatuksen toiminnan ja kasvatustyön tavoitteiden suunnitteluun ja kehittämiseen yhdessä henkilöstön ja lasten kanssa. Huoltajilla on mahdollisuus yhteydenpitoon lasta koskevissa asioissa sekä puhelimitse että Daisyn kautta. Suunnitelmat ovat nähtävissä Daisyssä ryhmän ilmoitustaululla.

Mäntymetsässä tehdään monialaista yhteistyötä eri sosiaali- ja terveyspalveluiden toimijoiden kanssa, mm. lastenneuvolan, lapsiperheiden palveluiden, lastensuojelun ja eri terapeuttien kanssa. Yhteistyön merkitys korostuu, kun jollain näistä tahoista herää huoli lapsen kehityksestä tai hyvinvoinnista tai kun lapsen tukea suunnitellaan ja järjestetään. Varhaiskasvatuksen työntekijöillä on mahdollisuus konsultoida tarvittaessa sosiaali- ja terveystoimen asiantuntijoita. Huoltajien toiveesta ja suostumuksella asiantuntijoita voidaan tarvittaessa kutsua lapsen palaveriin varhaiskasvatukseen.

Laajan terveystarkastukseen sisällytetään varhaiskasvatuksen henkilöstön arvio 4 - vuotiaan lapsen selviytymisestä ja hyvinvoinnista varhaiskasvatuksessa. Kuvaus lapsesta varhaiskasvatuksessa - lomake (<https://soite.fi/wp-content/uploads/2022/02/kuvaus-lapsesta-varhaiskasvatuksessa.pdf>) annetaan huoltajille neuvolaan vietäviksi tai erikseen sovittaessa se toimitetaan huoltajien luvalla suoraan neuvolaan. Lapsen tukeen liittyvistä yhteistyökäytännöistä lastenneuvolan kanssa on tarkemmin Lapsen tuki -luvussa (luku 5).

Muita yhteistyötahoja on mm. Jalmiinakoti, seurakunta ja kirjasto. Vierailimme Jalmiinakodilla yhteisten toimintahetkien merkeissä. Mäntymetsästä osallistutaan Perhon seurakunnan järjestämiin tilaisuuksiin mahdollisuuksien mukaan. Kirjaston kanssa teemme yhteistyötä tiiviisti. Mäntymetsän lapset ovat tuttu näky kirjastossa ja lainaamme kirjoja ahkerasti. Välillä kirjaston henkilökunta ilahduttaa päiväkodin lapsia satutuokioilla.

## Varhaiskasvatuksen pedagogisen toiminnan suunnittelu ja toteuttaminen

Pedagogisen toiminnan suunnittelun vastuu on ryhmän omalla varhaiskasvatuksen opettajalla. Toiminnan toteutuksesta vastaa koko tiimi, yhdessä sovittujen käytänteiden mukaisesti. Toteutuksessa huomioidaan henkilökunnan omat vahvuudet.

Uusi toimintakausi alkaa elokuussa ja toimintaa ohjaa eri oppimisalueista laadittu kuukausikohtainen vuosikello. Vuosikellon mukaan harjoittelemme ja opimme uusia asioita, huomioiden lasten kehityskauden ja osallisuuden. Suunnittelua ja toteuttamista on avattu tarkemmin luvussa 1.

### Oppimisen alueet

Oppimisen alueet on ryhmitelty viideksi kokonaisuudeksi esiopetussuunnitelman mukaan. Nämä samat osa-alueet ovat lapsen varhaiskasvatussuunnitelman havainnoinnin ja seurannan kohteena.

### Kielten rikas maailma

Mäntymetsässä toteutamme aitoa ja läsnä olevaa vuorovaikutusta. Vuorovaikutuksen tukena ovat tukiviittomat ja kuvat; esimerkiksi päiväjärjestys on kuvitettu jokaisessa ryhmässä. Kielen kehitystä tuemme mm. satujen, lorujen, runojen ja laulujen avulla.

### Ilmaisun monet muodot

Arkeen on ripoteltu paljon musiikkihetkiä mm. helpottamaan siirtymätilanteita. Tutustumme soittimiin, opettelemme uusia lauluja sekä liikunta- ja laululeikkejä.

Lapsilla on mahdollisuus myös vapaasti ja ohjatusti roolileikkeihin. Rohkaisemme Mäntymetsässä lapsia tuomaan omaa persoonaansa esille. Tuemme lasta omien tunteiden esille tuomisessa ja niiden hallitsemisessa satujen, tarinoiden, satuhierontojen, tunnekorttien, liikunnan, taiteiden ja nukketeatteriesitysten avulla. Aikuisella on tärkeä rooli tunteiden kanssasäätelijänä.

Käsityö ja kuvallinen ilmaisu sisältää erilaisia työtapoja materiaaleineen: askartelu, maalaus, muovailu, piirtäminen, leikkaaminen jne. Huomioimme lapsen iän ja mielenkiinnon kohteet kädentaitoja

harjoittelussa. Pidämme tärkeänä, että sakset, liimat ja kynät sekä muu materiaali ovat aina helposti saatavilla.

### Minä ja meidän yhteisömmme

Mäntymetsän päiväkodissa kohtamme perheet ja heidän erilaiset katsomuksensa ja toiveensa avoimesti. Tarjoamme vaihtoehtoista toimintaa kaikille lapsille. Otamme huomioon erilaiset uskonnot. Katsomuskasvatuksessa tutustumisen kohteena on lapsiryhmässä läsnä olevat uskonnot sekä muut katsomukset. Tavoitteena on edistää keskinäistä kunnioitusta ja ymmärrystä eri katsomuksia kohtaan sekä tukea lasten kulttuuristen ja katsomuksellisten identiteettien kehittymistä. Katsomuskasvatuksessa tehdään yhteistyötä huoltajien kanssa kunkin perheen taustaa, katsomuksia ja arvoja kuullen ja kunnioittaen. Lapsen etuna pyrimme Mäntymetsässä toteuttamaan pysyvyyttä kaverisuhteissa ja hoitajissa. Olemme silti avoimia uudistuksille. Huomioimme erilaiset perheet ja sukupuolineutraalin kasvatuksen. Puutumme herkästi kiusaamiseen.

### Tutkin ja toimin ympäristössäni

Mäntymetsässä havainnoimme paljon ympärillä olevaa elämää. Tutkimme ulkona ja sisällä eri aisteja hyödyntäen. Rohkaisemme lapsia kyselemään ja olemme valmiita vastaamaan ja olemaan läsnä. Opettelemme tutkimalla ja kokeilemalla erilaisia asioita. Hyödynnämme lähellä olevaa luontoa retkeillen eri vuodenaikoina. Harjoitteleminen toimimaan ryhmänä ja pitämään huolta ympäristöstämme.

### Kasvan, liikun ja kehityn

Mäntymetsässä tuemme ja rohkaisemme lapsia terveellisiin elämäntapoihin. Kerromme terveellisen ruoan merkityksestä kasvavalle lapselle ja liikunnan vaikutuksesta hyvinvointiin. Harjoitteleminen kauniita pöytätapoja ja opetteleminen isompien kanssa ottamaan itse linjastolta ruokaa. Aikuisten myönteinen suhtautuminen ruokailuun rohkaisee Mäntymetsän lapsia tutkimaan ja maistelemaan eri makuja.

Jokapäiväiset ulkoilut sisältävät monipuolista liikuntaa aidatulla pihalla-alueella, retkeilyä lähimaastossa sekä kävelyretkiä. Positiivisella kannustuksella tuemme karkea motoriikan kehittymistä myös arkisissa tilanteissa, esim. ruokalaan mennessä voi käytävällä suorittaa erilaisia liikuntarasteja. Liikuntakasvatusta ohjaa vuosikello. Talvisin meillä on mahdollisuus luisteluun ja hiihtoon lähipellolla.





## Miksi leikki on tärkeää?

Leikki on lapsen luontaisin tapa oppia. Leikissä on turvallista kokeilla, yrittää ja erehtyä. Henkilöstön ja lasten sekä lasten keskinäinen vuorovaikutus luovat perustan ajattelun ja kielen kehitykselle.

Varhaiskasvatuksen henkilöstön tehtävä on taata lapselle mahdollisuus leikkiin ja ohjata leikkiä joko sen ulkopuolelta tai olemalla siinä itse mukana. Leikkiä tulee myös havainnoida ja dokumentoida. Tavoitteena on oppia ymmärtämään lapsen ajattelua sekä huomata lapsen mielenkiinnon kohteet ja vahvuudet.

Aikuisen tulee järjestää oppimisympäristö siten, että pitkäkestoisetkin leikit mahdollistuvat. Parhaimmillaan leikki voi kehittää kaikkia laaja-alaisen osaamisen osa-alueita.





## Lapselle järjestettävä tuki varhaiskasvatuksessa

Varhaiskasvatuksessa otetaan 1.8.2022 käyttöön koulumaailmasta tuttu kolmiportaisen tuen malli. Tuen tasoja ovat *yleinen, tehostettu ja erityinen tuki*. Tuen tasojen välillä siirrytään joustavasti ja tuen taso arvioidaan aina tapauskohtaisesti. Tehostetun tai erityisen tuen edellytyksenä ei ole, että lapsi on ensin saanut muulle tasolle kuulunutta tukea. Tehostettua tai erityistä tukea saava lapsi on otettava huomioon päiväkodin henkilöstön mitoituksessa. Kaikista lapselle järjestettävistä tuen muodoista pidetään vanhemmat ajan tasalla, ja niitä toteutetaan yhteisymmärryksessä.

Perhossa toteutetaan kolmiportaisen tuen mallia inklusioperiaatteella. Lapselle pyritään järjestämään tarvittava tuki ryhmään siten, että lapsi saa kokea osallisuutta ja yhdenvertaisuutta. Lapsen tuen tarvetta arvioidaan vuosittain, tarvittaessa useamminkin, ja tuen tarve, tavoitteet, menetelmät tavoitteiden saavuttamiseksi sekä nimetty vastuuhenkilö varhaiskasvatuksen henkilökunnasta kirjataan lapsen omaan vasuun.

Varhaiskasvatuksessa on käytössä kuvin tuettu strukturoitu päiväjärjestys, joka toistuu samankaltaisena päivästä toiseen. Arkea rytmittää aamupala, pienryhmätoiminta, ulkoilu, lounas, lepo, välipala, vapaa leikki ja ulkoilu. Käytössä on tukiviittomia sekä kuvia kommunikoinnin tukemiseen. Varhaiskasvatuksessa työskentelee myös henkilökohtaisia ja ryhmäkohtaisia avustajia.

### Perholaisia käytänteitä

Lapsen siirtyessä varhaiskasvatuksesta esiopetukseen kaikki tiedonsiirto tapahtuu salassapitosäännöksiä noudattaen ja vanhempien suostumuksella. Tiedonsiirtopalaverissa kokoontuu moniammatillinen yhteistyötiimi, johon kuuluu lasten neuvolan terveydenhoitaja, varhaiskasvatusjohtaja, varhaiskasvatuksen erityisopettaja, koulun erityisopettaja, esikoulun opettaja ja esikoulun lastenhoitaja sekä rehtori. Tehostetun ja erityisen tuen päätöksistä laaditaan hallintopäätös. Perhossa päätökset tekee sivistysjohtaja. Valitukset päätöksistä osoitetaan aluehallintovirastolle. Varhaiskasvatuksessa ei laadita pedagogisia arvioita tai selvityksiä, vaan näiden sijasta käytetään lapsen vasua. Mikäli tuen tarve muuttuu, päivitetään se ajantasaiseksi uudella hallintopäätöksellä.

Henkilökohtaista avustajaa haettaessa, hakemus osoitetaan sivistysjohtajalle, joka esittelee asian sivistyslautakunnalle. Lautakunta tekee päätöksen. Tällöin myös valitukset osoitetaan sivistyslautakunnalle.

## Yleinen tuki

Yleistä tukea on laadukas, pedagogiikkaan perustuva varhaiskasvatus. Yleisen tuen järjestämisestä vastaa lapsen ryhmän varhaiskasvatusopettaja yhdessä hoitajien kanssa. Tarvittaessa konsultoidaan varhaiserityisopettajaa. Lapsen vasuun kirjataan vastuuhenkilö, joka seuraa tuen toteutumista ja arvioi sen vaikuttavuutta.

Huolen herätessä asia otetaan lapsen huoltajien ja hoitajien kesken puheeksi välittömästi. Tarvittavat tukitoimet otetaan käyttöön viivytyksettä.

## Tehostettu tuki

Tehostettu tuki järjestetään lapselle hänen omassa ryhmässään silloin, kun yleisen tuen keinot eivät enää ole riittäviä. Tuen muodot kirjataan lapsen vasuun, kuten yleisessäkin tuessa. Tehostettu tuki on yleistä tukea vahvempaa, säännöllisempää ja pitkäkestoisempaa. Muissa käytänteissä noudatetaan samoja periaatteita kuin yleisessä tuessa.

## Erityinen tuki

Erityinen tuki on tuen muodoista vahvin. Se on kokoaikaista ja pitkäkestoista. Perhossa erityisen tuen lapset osallistuvat varhaiskasvatukseen mahdollisuuksien mukaan inklusion periaatteiden mukaisesti. Tarvittavat tukitoimet tuodaan lapsen ryhmään. Lapsen vasun laadinnasta, erityisen tuen järjestämisestä ja tuen vaikutusten arvioinnista vastaa varhaiskasvatuksen erityisopettaja yhdessä ryhmän varhaiskasvatusopettajan kanssa.

Vasun laadinnassa voidaan hyödyntää eri asiantuntijoiden lausuntoja, mikäli se on lapsen edun mukaista. Huoltajat toimittavat lausunnot päiväkodille niin halutessaan. Usein yhteiset tavoitteet terapeuttien ja kotiväen kanssa tehostavat tavoitteiden saavuttamista.

## Pidennetty oppivelvollisuus

Pidennetyn oppivelvollisuuden piiriin lapsi voi päästä, mikäli hänen vammansa tai sairautensa sitä edellyttää. Tällöin oppivelvollisuus alkaa 1.8. sinä vuonna, kun lapsi täyttää 6-vuotta. Pidennetyn oppivelvollisuuden päätös edellyttää aina erityisen tuen päätöstä. Jokaisen koulupolku suunnitellaan yksilöllisesti siten, että lapsen edun ensisijaisuus toteutuu. Koulupolun suunnitteluun osallistuvat lapsen huoltajat, varhaiskasvatuksen erityisopettaja, koulun rehtori ja sosiaali- ja terveysalan ammattilaiset. Esim. psykologi ja lääkäri. Pidennetystä oppivelvollisuudesta voidaan keskustella esim. lapsen kuntoutussuunnitelmapalaverissa. Huoltaja tekee hakemuksen, ja sivistysjohtaja viranhaltijapäätöksen asiasta. Pidennetyn oppivelvollisuuden päätöksen pohjalla täytyy aina olla lääkärin tai psykologin lausunto. Pidennetyn oppivelvollisuuden tavoitteena on vahvistaa lapsen valmiuksia niin, että hän selviytyisi opiskelustaan perusopetuksessa mahdollisimman hyvin.

Jos lapsi osallistuu varhaiskasvatuksen lisäksi esiopetukseen, on esiopetuksen ja varhaiskasvatuksen tuen järjestämisen käytänteet ja tavoitteet oltava yhtenäisessä linjassa keskenään ja tuen taso sama kummassakin. Tuen muotoja varhaiskasvatuksessa ovat pedagogiset, rakenteelliset ja hoidolliset tuen muodot. Näitä tukimuotoja on avattu enemmän valtakunnallisissa *varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa*.

## Vaihtoehtoiseen pedagogiikkaan tai erityiseen katsomukseen perustuva varhaiskasvatus

Haluamme keskittyä positiiviseen pedagogiikkaan ja lasten vahvuuksiin. Tavoitteenamme on huomata hyvä, ja tukea sen kasvua. Varsinaista vaihtoehtoista pedagogiikkaa ei tällä hetkellä toteuteta.

Kristilliset arvot ja kulttuuri elävät vahvana kunnassamme, ja niiden arvostaminen näkyy myös

varhaiskasvatuksessa, esimerkiksi suomalaisten juhlapyhien kristillisten merkityksien esiin tuomisena.

Varsinaisesta uskontokasvatuksesta vastaavat lasten vanhemmat haluamallaan tavalla. Mikäli vanhemmat haluavat, ettei lapselle tarjota kristillistä kulttuurikasvatusta, kunnioitamme luonnollisesti myös sitä toivetta.

## Toiminnan arviointi ja kehittäminen varhaiskasvatuksessa

Varhaiskasvatussuunnitelma toimii myös arviointivälineenä. Suunnitelman toteutumista arvioidaan ja toimintaa kehitetään vuosittaisissa henkilökunnan yhteispalavereissa. Lapsen tuen toteutumista ryhmissä arvioidaan niin yksilö- kuin ryhmätasolla. Ryhmätason arvioinnissa hyödynnämme LATVA-hankkeen kehittämään ”yleisen tuen arviointi”-lomaketta (LIITE 1). Tämän lomakkeen avulla arvioimme mm. positiivisen vuorovaikutuksen, kiireettömän ilmapiirin, osallisuuden, kuvatuon käytön, pienryhmätyöskentelyn ja leikin rikastuttamisen toteutumista. Toiminnan arviointia helpottamaan otetaan lisäksi ”varhaiskasvatusympäristön arviointi”-lomake (LIITE 2). Tällä lomakkeella arvioidaan mm. lapsen psyykkistä, sosiaalista sekä fyysistä oppimisympäristöä. Lasten mielipiteitä ja toiveita kuunnellaan arjessa herkin korvin, ja ajoittain myös heidän näkemyksiään selvitetään erilaisten dokumentoitavien haastattelujen avulla. Arvioinnin pohjalta ympäristöä pyritään kehittämään lapsen kasvu- ja kehitykselle mahdollisimman suotuisaksi. Mottomme kuuluu:

”Vain hyvinvoiva lapsi oppii!”

## LIITTEET

### Liite 1. Varhaiskasvatusympäristön arviointilomake



varhaiskasvatusympä  
ristön arviointilomake

### Liite 2. Yleisen tuen arviointilomake



Yleisen tuen arviointi  
lomake.pdf